

KORONAVİRÜS SONRASI EĞİTİM UYGULAMALARI: ÖNGÖRÜLER, ALTERNATİFLER

Educational Practices After Coronary Virus: Forecasts, Alternatives

Reference: Adıgüzel, A. & Adıgüzel, N. (2020). "Koronavirüs Sonrası Eğitim Uygulamaları: Öngörüler, Alternatifler", International Social Mentality and Researcher Thinkers Journal, (Issn:2630-631X) 6(32): 962-973.

Prof. Dr. Abdullah ADIGÜZEL

Düzce Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri Bölümü, Düzce/Türkiye
ORCID: 0000-0001-7184-3644

Intern Dr. Nurnida ADIGÜZEL

Gazi Üniversitesi, Tıp Fakültesi, Ankara/ Türkiye
ORCID: 0000-0002-6422-9563

ÖZET

Bu araştırmanın amacı, Koronavirüs sonrası eğitim uygulamalarının nasıl olacağına ilişkin öğretmenlerin; öngörülerini, önerdikleri alternatifleri, değişimin gerekçeleri ve alınması gereken tedbirlere dair görüşlerini belirlemektir. Araştırmanın gerçekleştirilmesinde nitel araştırma yönteminden yararlanılmıştır. Araştırmanın çalışma grubunu, Düzce ilinde değişik eğitim basamaklarında ve farklı branşlarda, Koronavirüs öncesi yüz yüze eğitime ve Koronavirüs sürecinde uzaktan eğitim sürecine katılmış olan 20 öğretmen oluşturmaktadır. Öğretmenler Koronavirüs süreci ile başlayan değişim sürecinin Koronavirüs sonrasında da devam edeceği ve kalıcı olacağı görüşündedirler. Eğitim uygulamalarındaki değişimin ağırlıklı olarak uzaktan eğitim yönünde olacağını düşünen öğretmenler yüz yüze eğitime geri dönülse bile yine sosyal mesafe kurallarına uygun bir değişimin olacağını belirtmektedirler. Öğretmenler öğretim teknolojilerinin olanaklarından ve uzaktan eğitim imkanlarından aktif olarak yararlanılmasının yanısıra yüz yüze eğitimin olumlu yönlerinin sisteme entegre edilen yeni eğitsel uygulamaların oluşturulması gerektiğini savunmaktadırlar. Onlar değişimin amaçlı, sistemli ve koşullara uygun işlevsel olmasını önermektedirler. Öncelikle derslerin özellikleri; kuramsal, uygulamalı, deneysel olmanın yanısıra beceri kazandırmaya yönelik olan derslere göre de uygun eğitsel uygulamaların geliştirilmesinin önemini vurgulayan öğretmenler pedagojik ve teknolojik destekli konu alanı uygulamalarının verimli olacağı görüşündedirler. Öğretmenler koronavirüs sonrası eğitim uygulamalarında iki önemli alternatifini önermektedirler. Bunlardan ilki pedagojik özellik taşıyan, öğretim teknolojileri destekli eşzamanlı/senkron olarak gerçekleşen uzaktan eğitim uygulamalarıdır. Diğeri ise öğretim teknolojileri destekli, sosyal mesafe kurallarına uygun olarak hazırlanmış fiziki ortamlarda gerçekleşen yüz yüze eğittir.

Anahtar Kelimeler: Koronavirüs, eğitim, yüzyüze eğitim, uzaktan eğitim, Öğretim teknolojileri

ABSTRACT

The purpose of this research, determine the opinions of the teachers about Education applications after coronavirus; predictions, recommended alternatives, reasons for change and measures to be taken. Qualitative research method was used in this research. The study group of the research consists of 20 teachers who participated in various education steps and different branches in Düzce, pre-coronavirus face-to-face education and distance education process in the coronavirus process. Teachers are of the opinion that the change process that starts with the coronavirus process will continue and remain permanent after the coronavirus. Teachers who think that the change in education practices will predominantly be towards distance education indicate that even if they return to face-to-face education, there will be a change according to the social distance rules. In addition to the active use of educational technologies and distance education opportunities, teachers argue that the positive aspects of face to face education should create new educational practices integrated into the system. Teachers recommend that the change be purposeful, systematic and functional in accordance with the circumstances. First of all, the features of the courses; It can be theoretical, practical, experimental. Teachers who emphasize the development of appropriate educational practices according to the lessons aimed at gaining skills are of the opinion that pedagogical and technologically supported subject area practices will be efficient. Teachers recommend two important alternatives in post-coronavirus education practices. The first one is pedagogical distance education applications that are supported simultaneously / synchronously with instructional technologies. The other one is face-to-face education that takes place in physical environments supported by instructional technologies and prepared in accordance with social distance rules.

Key words: coronavirus, education, face to face education, Distance Learning, Instructional technologies

1. GİRİŞ

Çin'in Wuhan kentinde ortaya çıkan ve kısa sürede tüm dünyaya yayılan Koronavirüs insan hayatını tümü ile etkisi altına almıştır. Eğitim kurumları, ibadethaneler, alış-veriş merkezleri ve toplu yaşam alanları kapatılmış insanlar evlere hapsedilmiştir. Böylece Koronavirüs hayatın her alanını etkileyerek insanların yaşam biçiminde önemli değişikliklere yol açmıştır. Bu bağlamda en büyük değişiklik toplu yaşam alanlarındaki sosyal ilişkiler boyutunda olmuştur. Ülkeler, virüsün yayılma hızını ve etkisini azaltmak için toplu yaşam alanları başta olmak üzere birçok alanda ciddi

tedbirler almışlardır. Bu tedbirlerden en önemlisi eğitim kurumlarının kapatılarak temasın azaltılmasını sağlamak olmuştur. Ancak eğitimin devam etmesi zaruriyetinden hareketle farklı eğitsel uygulamalar gerçekleştirilmiştir (YÖK, 2020; MEB, 2020). Amaç virüsün yayılmasını hızlandıran teması azaltmak ve eğitimin devamını sağlamak olmasından dolayı hemen hemen tüm ülkeler uzaktan eğitim uygulamalarını tercih etmişlerdir. Koronavirüs, vatandaşlarına sağlıklı uzaktan eğitim olanağı sunamayan ülkeleri ise; okullardaki yemekhane, derslik, laboratuvar, atölye ve benzeri eğitsel ortamların nasıl düzenlenmesi gerektiği konusunda yaratıcı bir şekilde yeniden düşünmeye zorlamıştır (Francis & Pegg, 2020). Ancak Koronavirüsün etkisinin geçici olacağı düşünülmemelidir. Çünkü kent nüfuslarının hızlı artması, küresel ölçekte hareketliliğinin hızlanması ve dönüşen beslenme alışkanlıklarımız sebebiyle küresel salgınların farklı ölçeklerde her on yılda bir tekrarlanacağı öngörülmektedir. Bu ise evde eğitimin (*home schooling*) ve etkileşimli sanal/online eğitimin önümüzdeki yıllarda çok daha fazla yaygınlaşacağını göstermektedir (Arkan, 2020).

Türkiye bu süreçte hem virüsün yayılmasını önleyici tedbirler almış hem de eğitimdeki tüm paydaşları, öğretmen, öğrenci ve velileri dikkate alarak alternatif eğitim uygulamaları arayışına girmiştir. Bu amaçla kısa sürede 23 Mart 2020 tarihinde TRT ve Türksat iş birliğinde EBA televizyonu ekranlarında eğitim yayınları başlatılarak uzaktan eğitim hayata geçirilmiştir (MEB, 2020). Aynı şekilde MEB etkin bir uzaktan eğitim sistemi kurmak için dijital eğitim platformu olarak hizmet veren Eğitim Bilişim Ağı'nın (EBA) altyapısını güçlendirmiş ve Türkiye Radyo Televizyon Kurumu (TRT) ile işbirliği yapmıştır (Özer, 2020). Böylece Türkiye online eğitime geçişi öğretmen ve öğrencilerin erişimine salgından önce de açık olan Eğitim Bilişim Ağı (EBA) üzerinden yürütmeyi tercih etmiştir. EBA, Milli Eğitim Bakanlığı Yenilik ve Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğü tarafından 2011-2012 eğitim öğretim döneminde dijital imkânlardan faydalanmak için başlatılan Fatih Projesi'nin bir ürünüdür (Arkan, 2020; MEB,2020). Bu platform ilk, orta ve lise kademelerinde bulunan öğrencilere uzaktan eğitim hizmeti sunarak öğrencilerin eğitiminde devamlılığı sağlamıştır (MEB, 2020). YÖK ise uzaktan eğitim yelpazesini daha geniş tutarak öğrencilerine ve öğretim üyelerine daha zengin bir alternatif uzaktan eğitim uygulamaları listesi sunmuştur. Derslerin özelliklerine göre uzaktan eğitim yöntemini seçme serbestisini üniversitelere ve öğretim üyelerine bırakmıştır (YÖK, 2020).

Ani ve hızlı olarak ortaya çıkan bu sürecin kontrol altında tutulması amacıyla yapılan eğitimdeki bu hızlı değişiklik öğretmen, öğrenci ve veliler üzerinde ciddi bir tedirginlik meydana getirmiştir. Özellikle öğretmenlerin uzaktan eğitim konusundaki deneyimsizliği ve öğrencilerin yeni sisteme uyum sorunları tedirginliğin dozajını iyice artırmıştır. Bu durumla başa çıkmak için çevrimiçi/online yöntemleriyle, deneyimler, görüşler ve tutumlar paylaşarak ilgililer rahatlatılmıştır (Talidong & Toquero 2020). ABD Hastalık Kontrol ve Önleme Merkezleri (CDC), öğrencilerin benzer afetlere verdikleri tepkilerin, ailelerinin ve toplumlarının tepkilerinin yanı sıra aile kaynakları, aile üyeleri arasındaki ilişkiler ve iletişimden ve genel toplum esnekliğinden etkilendiğini saptamıştır (CDC, 2019). Bu nedenle zincirin tüm halkalarının birbiriyle ilişkili olması nedeniyle bir bütün olarak değerlendirmek gerekir. Okulların kapatılmasından dolayı vaka sayılarında azalma meydana geleceğine ilişkin tahminler göz önüne alındığında, Koronavirüs hastalarının sağlık hizmetlerinden yoksun bırakılmalarından çocuklara bakıma kadar her alanda artan vaka riskinin azalmasına etkisi olduğu ve süreçte çok önemli bir parametre olduğu bilinmektedir (Bayham& Fenichel, 2020). Böylece, 2020yılıının başlarında okulların kapanması Koronavirüsü kontrol altına almak için alınan bir dizi tedbirin en önemlilerden birisi olarak başta Çin ve Hong Kong olmak üzere dünyanın her tarafında yayınlattırıldı (NHCPRC. 2020).

Temelde insan sağlığını tehdit eden ancak insan hayatının tüm alanlarına etki eden ve radikal değişikliklere neden olan Koronavirüsün en etkili olduğu alanlardan birisi de eğitimidir. Toplu yaşam alanlarının en belirgin olanı ve Koronavirüs'ün yayılmasına zemin hazırlayan en uygun alan ne yazık ki eğitim uygulamalarının gerçekleştiği ortamlardır. Bu nedenle ilk ve en önemli tedbirler eğitim alanında alınmaya başlanmıştır. Eğitim alanında alınan tedbirlere rağmen eğitim

uygulamalarının devam ettirilmesi isteği yeni ve farklı eğitim uygulamalarının hayatımıza girmesini sağlamıştır. Virüsün yayılmasını önleyici sosyal mesafe kurallarına uygun eğitsel uygulamalar en çok tercih edilen uygulamalar olmuştur. Eğitimde kalite ve verimliliği koruyacak, artıracak eğitsel uygulamalara ilişkin öğretmen öngörülerini ve alternatif eğitsel uygulamalar bu araştırmanın konusunu oluşturmaktadır.

1.1. Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın genel amacı, Çinin wuhan kendinde ortaya çıkıp, kısa sürede dünyanın tüm ülkelerine yayılarak insan hayatının tüm alanlarını etkileyen Koronavirüs eğitim uygulamalarını da önemli ölçüde etkilemiştir. Alışık olduğumuz yüz yüze eğitimden yeterince deneyimli olmadığımız sanal/online eğitime geçişe neden olmuştur. Ancak Koronavirüs sonrası eğitim uygulamalarının nasıl olacağı merak konusudur. Koronavirüs sonrası eğitim uygulamalarının nasıl olacağına ilişkin öngörü, alternatif, gerekçe ve tedbirlerin neler olması gerektiğine dair öğretmen görüşlerini almak bu araştırmanın ana amacını oluşturmaktadır. Alt amaçlar ise

- ✓ Öğretmenlerin, Koronavirüs sonrası eğitim uygulamalarına ilişkin öngörülerini ve alternatif uygulama önerileri nelerdir?
- ✓ Öğretmenlerin bu önerilere ilişkin gerekçeleri nelerdir?
- ✓ Öğretmenler, öngördükleri alternatif uygulamalar için ne tür tedbirler önermektedirler?

2. YÖNTEM

Bu araştırmanın gerçekleştirilmesinde nitel araştırma yönteminden yararlanılmıştır. Nitel araştırma, katılımcıların deneyimlerini derinlemesine irdelemeye olanak sağladığı, kültürel bağlam içerisinde yaşam pratiklerinin nasıl anlamlandırıldığını açıklamaya çalıştığı, test etmek yerine keşfetmeyi amaçladığı ve belki de en önemlisi katılımcıların kendi dünyalarına girerek onların bakış açısıyla durumlarını resmetmeyi hedeflediği için (Corbin & Straus, 2008) tercih edilmiştir. Araştırmada nitel araştırma desenlerinden durum çalışması deseni benimsenmiştir. Durum çalışması, güncel bir olguyu kendi gerçek yaşam çerçevesi içinde çalışan ve durumları çok yönlü, sistemli ve derinlemesine inceleyen bir araştırma yöntemidir (Patton, 1990; Cohen & Manion, 1997). Bu araştırmada incelenen durum “Koronavirüs Sonrası Eğitim Uygulamaları: Öngörüler, Alternatifler” olarak belirlenmiş ve bu durum öğretmen görüşlerine dayalı olarak sistemli ve derinlemesine incelenmeye çalışılmıştır.

2.1. Çalışma Grubu

Bu araştırmada çalışma grubu oluşturulurken amaçlı örnekleme yöntemi tercih edilmiştir. Nitel araştırmalarda, istatistiksel bir temsil amaçlanmadığından problem durumunu yansıtmaya en uygun küçük bir grup ile derinlemesine çalışma yapmayı kolaylaştıracak çalışma ortamlarının oluşturulması hedeflenmektedir (Ritchie, Lewis & Elam, 2003). Amaçlı örnekleme yöntemlerinden, araştırma problemini en iyi aydınlayabileceğine inandığımız ölçüt örnekleme ile aykırı durum örnekleme tercih edilmiştir. Ölçüt örnekleme istenen konunun en temel özelliklerini içeren ve araştırmacıların en önemli olarak gördükleri temel ölçüttür. Aykırı durum örnekleme yöntemi ise problem durumunun aydınlatılmasına en fazla katkı yapabileceğine inanılan uç ve aykırı çalışma grubunun oluşturulmasıdır (Ritchie, Lewis & Elam, 2003). Bu bağlamda çalışma grubunda yer alan öğretmenler seçilirken kullanılan ölçüt; Koronavirüs öncesi yüz yüze eğitime ve Koronavirüs sürecinde uzaktan eğitim sürecine katılmış uygulamalarda bulunmuş olmak olarak belirlenmiştir. Araştırmanın çalışma grubunu, Düzce ilinde değişik eğitim basamaklarında ve farklı branşlarda, Koronavirüs öncesi yüz yüze eğitime ve Koronavirüs sürecinde uzaktan eğitim sürecine katılmış olan 20 öğretmen oluşturmaktadır.

2.2. Verilerin Toplanması

Araştırmada veri toplama yöntemi olarak içinde bulunduğumuz Koronavirüs süreci nedeniyle araştırmacı ile öğretmenler bir araya gelemediğinden bireysel veya odak grup görüşme tekniği fiili

olarak gerçekleştirilememiştir. Ancak hazırlanan yapılandırılmış görüşme formu katılımcılara e-posta yoluyla gönderilmiştir. Katılımcılarla daha önce görüşülmüş ve katılımcılar araştırmaya gönüllü olarak katılacaklarını belirtmişlerdir. Araştırmacı tarafından hazırlanan sorular yapılandırılmış görüşme formu formatında katılımcılara sunulmuş ve katılımcılar sorulara ilişkin görüş ve düşüncelerini özgür bir şekilde forma yazarak geri araştırmacıya göndermişlerdir. Görüşme formu katılımcılara bireysel olarak iletildiği için katılımcılar birbirlerinden bağımsız bireysel olarak görüş ve düşüncelerini belirtmişlerdir.

2.3. Verilerin Analizi

Verilerin analizinde içerik analizi yöntemi kullanılmıştır. Cohen, Manion & Morrison (2007)'a göre içerik analizi, eldeki yazılı bilgilerin temel içeriklerinin ve içerdikleri mesajların özetlenmesi ve belirtilmesi işlemi olarak da tanımlanmaktadır. Araştırmaya katılan ve yapılandırılmış görüşme formuna görüş ve düşüncelerini belirten öğretmenler Ö1, Ö2, Ö3, Ö19 ve Ö20 şeklinde kodlanmıştır. Elde edilen veriler, araştırmacı tarafından ayrı ayrı kodlanmış ve elde edilen kodlar ortak temalar altında birleştirilerek tablolaştırılmıştır.

2.4. Geçerlik ve Güvenirlik

Araştırmanın geçerlik ve güvenirliliğini sağlamak amacıyla;

- ✓ Görüşme formunda yer alan soruların uygunluğu için uzman görüşü alınmış ve gerekli düzeltmeler yapılmıştır.
- ✓ Araştırma verileri araştırmacı tarafından birbirlerinden bağımsız olarak kodlanmıştır. Kodlamalar sonucunda “görüş birliği” ve “görüş ayrılığı” olan kodlar belirlenmiş ve Miles & Huberman (1994)'ın önerisine uygun kodlamalar arası güvenirlilik sağlamıştır.
- ✓ Katılımcılar öznel yargılardan ve varsayımlardan uzak olmaya titizlikle özen göstermiş, açık ve şeffaf bir anlayışla ön yargılarını araştırma sürecine dahil etmeden soruları cevaplamışlardır.
- ✓ Araştırma problemi kendi doğal ortamında incelenmiş, araştırma soruları çoklu bakış açısıyla ve döngüsel bir şekilde irdelenmiş, araştırma süreci ve veriler ayrıntılı olarak betimlenmiştir.
- ✓ Öğretmen görüşlerinden doğrudan alıntılar yapılmıştır.
- ✓ Araştırmanın tüm ham verileri gerektiğinde incelenebilmesi amacıyla yazılı olarak saklanmıştır.

3. BULGULAR

Bu bölümde, Koronavirüs sonrası eğitim uygulamalarının nasıl olacağı olacağı; öngörü, alternatif, gerekçe ve tedbirlerin neler olması gerektiğine ilişkin öğretmen görüşleri araştırma amaçları sırasına uygun olacak şekilde sunulmuştur. Ayrıca öğretmen görüşlerinden doğrudan alıntılara da yer verilmiştir.

3.1. Koronavirüs Sonrası Eğitim Uygulamalarına İlişkin Öğretmen Öngörülleri ve Sundukları Alternatif Uygulamalar

Öğretmenlerin Koronavirüs sonrası eğitim uygulamalarının değişip değişmeyeceğine ilişkin öngörülleri ve sundukları alternatif eğitim uygulamaları ana tema ve alt temalar şeklinde düzenlenerek tablo 1’de verilmiştir.

Tablo 1: Koronavirüs Sonrası Eğitim Uygulamalarına İlişkin Öğretmen Öngörülleri ve Alternatif Uygulamalar

Ana Tema	Alt Temalar
Eğitim Uygulamalarının Değişimine İlişkin Öğretmen Görüşleri	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Koronavirüs sonrası eski eğitim uygulamalarına dönüşmesi mümkün değildir. ✓ Eğitim ve hayata dair her şey değişir. ✓ Yeni dönemde yüz yüze eğitim değişerek daha etkin olarak devam eder ✓ Uzaktan eğitim uygulamaları daha etkin ve sık olarak kullanılacaktır.
Eğitim Uygulamalarına İlişkin Öğretmen Öngörülleri	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Uzaktan eğitim, çevrimiçi/online uygulamalar sosyal bilimler alanında problem olmaz, ancak uygulamalı eğitimlerde yaparak yaşayarak öğrenmelerde farklı tedbirler gerekebilir. ✓ Eğitimde sağlık ve hijyen boyutu en üst seviyede olacaktır. Bu nedenle uzaktan eğitim kaçınılmazdır. ✓ Yüz yüze eğitim vazgeçilmez ancak uzaktan eğitimle desteklenerek daha etkin devam edecektir. ✓ Uzaktan eğitimde öğretmenin ne yaptığı görünmesine rağmen öğrencinin ne yaptığı görünmemektedir. ✓ Senkron ve asenkron dersler, interaktif sınıflar, mobil uygulamalar, sanal sınıflar vb. birçok yeni uygulamalar eğitimde yerini aktif olarak alacaktır.
Eğitimde Olası Alternatif uygulamalar	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Çevrimiçi/online senkron ve asenkron dersler artık model olarak eğitim hayatımızda yer alacaktır. ✓ Zoom, Googleclassroom gibi sanal sınıflar eğitimde daha çok yer alacaktır. ✓ Sosyal mesafe kurallarına göre hazırlanmış sınıf ortamlarında yüz yüze eğitim modelleri olacak ✓ Teknolojik destekli yüz yüze eğitim modelleri oluşturulacaktır. ✓ Web 2.0 ve üst versiyonları eğitimde yayın olarak kullanılacaktır.

Tablo 1’deki Koronavirüs sonrası eğitim uygulamalarının değişip değişmeyeceğine ilişkin öğretmen görüşleri incelendiğinde eğitim uygulamalarında değişimin kaçınılmaz olduğu görüşü yaygın olarak kabul görmektedir. Ancak bu değişimin dijital eğilimli olmaktan çok teknoloji destekli yüz yüze uygulamalar şeklinde olacağı belirtilmiştir. Teknolojinin gerekliliği ve sunmuş olduğu olanakların eğitimde kullanılması zaruriyetinin farkında olan öğretmenler yüz yüze eğitimden de tamamen vazgeçemiyorlar. Onlar, pedagojinin gizemli etkilerinin ve eğitimin vazgeçilmez olan özelliklerinin yüz yüze eğitimde gizli olduğunu savunmaktadırlar. Dijitalleşme ve yapay zeka alanındaki gelişmeler insanlığı tedirgin etmesine rağmen insan hayatının her alanına hızla yayılmasına ve gelişmesine izin ve destek verilmektedir.

“Uzaktan eğitim uygulamalarında öğretmenin ne yaptığını görmek mümkün. Ancak öğrencinin ne anladığını, ne kadar anladığını, ölçmek mümkün değil. Bir de sisteme erişebilen var erişemeyen var. Her şeyden önce tv’den yapılan programa öğrencinin katılıp katılmadığını, anlayıp anlamadığını, tespit etmek mümkün değil. İnternette çeşitli programlar aracılığı ile yapılan derse ise erişim sağlayabilen de sağlayamayan da var.(Ö1)” Söylemiyle öğretmenimiz eğitimde bu şekildeki bir uzaktan eğitim uygulamasının öğrenciden çok öğretmen merkezli olduğu, öğretmenin sunum ve pedagojik yeterliklerinin daha kolay ölçülebilir olduğunu ama asıl öğrencinin hazırbulunuşluk, motivasyon ve derse olan ilgi ve dikkatinin desteklenip desteklenmediğini ölçemediğini vurgulamaktadır. “Koronavirüs yüz yüze eğitimin ne kadar kıymetli olduğunu öğrenciler, öğretmenler ve velilere göstermiş oldu. Ancak uzaktan eğitim ve öğrencilerin takibi konusunda öğretmenlere ve öğrencilere çok fazla deneyim sağladı. Yeni dönemde yüz yüze eğitim daha etkin devam edeceğini ama uzaktan eğitiminde destek ve alternatif olarak eğitim sistemimizdeki yerini alacağına inanıyorum(Ö8).” Eğitim uygulamalarında yüz yüze eğitimin vazgeçilmez olduğunu ve öğretmensiz öğrenme ortamlarının çok verimli olmayacağını vurgulayan öğretmenimizin endişesi önem arz etmektedir.

“Koronavirüs sonrası eğitim uygulamalarına yeni mesafeli sosyal hayatımızla bağ kurulması gerektiğini düşünüyorum. Virüsün tedavisi ya da aşısı bulunmadan eski eğitim ve sosyal hayatımıza dönmemiz mümkün görünmemektedir(Ö2). ve “Salgın süreci eğitim kavramını nispeten farklı bir boyuta taşıdı ve eğitimin dinamiklerini ve geleceğini tamamıyla değiştirdi. Uzun yıllardır eğitimin bir parçası olan ama o ya da bu nedenle örgün eğitimde cılız bir yere sahip uzaktan eğitim şu an eğitimin odak noktası ve bel kemiği durumuna geldi(Ö3). Koronavirüsün hayatımıza etkisinin uzun

sürelili olacağına inan öğretmenlerimiz uzaktan eğitimin kaçınılmaz olduğu görüşündeler. *“Benim görüşüm göre Koronavirüs süreci sonunda keskin bir değişim olmayacağından yana. Doğu toplumlarından biri olarak bazı alışkanlıklarımızdan asla kopmamaktayız. Buna eğitim öğretim uygulamaları da dahil(Ö4).*

Koronavirüs sonrası eğitim uygulamalarına ilişkin öğretmen öngörülleri uzaktan eğitimin ve teknolojinin eğitim uygulamalarında daha fazla boy göstereceği yönündedir. Ancak yüz yüze eğitimin önemi de dikkate alınarak sosyal mesafeli sınıf ortamlarının düzenlenerek yüz yüze eğitiminde devam edeceği yönünde öngörüle bulunmaktadır.

“Senkron ve asenkron dersler, interaktif sınıflar, mobil uygulamalar, sanal sınıflar vb. birçok uygulama ile dersler artık okul duvarlarının dışına çıktı ve öğrenen istediği anda istediği yerden eğitimini devam ettirebilecek hale geldi. Artık bu duruma hem öğretmenler hem veliler hem de öğrenciler alışmış durumdadır(Ö6).” Eğitim paydaşlarının uzaktan eğitime kolay alıştığını ve uzaktan eğitimin hayatımıza girdiğini kabul ettiklerini belirten bu görüş önem arz etmektedir.

“Öncelikle uzaktan eğitim yapılabilecek uygulamaların kişisel güvenliği sağlayabileceğinden emin olmak durumundayız. Bizler teknoloji okuryazarlığı ve entegrasyonu konusunda eğitim fakülteleri olarak bilişim teknolojileri konusunda uzmanlar yetiştiren fakültelerle işbirliği yapmak durumundayız. Derslerin yapılandırılması ve içeriklerin hazırlanmasında eğitim bilimleri, uygulanmasında bilgisayar ve öğretim teknolojileri yer alırken, gerekli donanımın ve yazılımın tehlikeden uzak bir şekilde kullanılmasında bilgisayar mühendisliği ve yazılım mühendisliği bölümleri yer almalı(Ö20).” ve *“Senkron ve asenkron dersler, interaktif sınıflar, mobil uygulamalar, sanal sınıflar vb. birçok uygulama ile dersler artık okul duvarlarının dışına çıktı ve öğrenen istediği anda istediği yerden eğitimini devam ettirebilecek hale geldi. Muhtemelen salgın sonrası bu uygulamalar kalıcı olarak hayatımızın ve eğitim programlarımızın bir parçası olacak(Ö12).* Öğretmenler teknolojik destekli eğitsel uygulamaların kaçınılmaz olduğunu bu nedenle teknolojik altyapının güçlendirilmesi ve olanakların artırılması gerektiği düşüncesindedirler.

Birçok öğretmen şu anda pasif pozisyonda. Ders işleyemiyor. Birçoğunun da internet üzerinden ders işleme konusunda deneyimi yok. Sınıf ortamındaki gibi öğretmen kendini rahat hissetmiyor(Ö14).” ve *“Bence bundan sonraki eğitim süreci uzaktan ve online olarak devam ettirilecek. Uzaktan ya da online eğitimin sosyal bilimler alanında problem olmayacağı görünüyor ancak uygulamalı eğitimlerde öğretimin yaparak yaşayarak ve sosyal mesafe konusunda hassas tedbirler alarak yapılabilir(Ö10).”* Öğretmenler uzaktan eğitimin öğrencilere özgürlük sağlamanın yanısıra onları kontrol dışı bırakacağını ve öğrenci başarısının objektif olarak değerlendirilemeyeceği endişesini taşımaktadırlar.

Koronavirüs sonrası eğitimde olası alternatif uygulamalar olarak öğretmenler teknolojiyi tamamen yüz yüze eğitimden soyutlamayan uygulamaları işaret etmektedir. Senkron uygulamalar, sanal sınıflar, Web 2.0, Blended, flip gibi yaklaşımların eğitimde daha çok kullanılacağını düşünmektedirler.

“Derslerde Web 2.0 araçlarından yararlanarak etkinlikler yapılacaktır, dağıtılan tabletlerin kullanılmaya başlanacağını düşünüyorum(Ö3).” ve *“Gerekli öğretmen alt yapısı hazırlanabilirse, öğrencileri sınıf olarak toplu canlı derse almak yerine sınıf sırasında oturdukları gibi ikişerli veya en fazla üç kişi olacak şekilde 10 dakikalık canlı özel ders uygulamasına geçilmeli(Ö8).”* Öğretmenler, öğrencilere dağıtılan tabletleri kullanma zamanının geldiğini belirterek, senkron derslerinin pedagojik destekli olarak işlenmesi gerektiğini savunuyorlar. *“Gelecekte canlı ders desteği tüm dünya da daha sistemli ve aktif hale geleceğine inanıyorum. Bir sınıfı üç gruba ayırıp, günlük ders saati süresini ve ders saati sayısını düşürüp okulları eğitim-öğretime açmak en doğrusu olacaktır(Ö5).”* ve *“Etkili bir uzaktan eğitim olaksa en fazla üçer kişilik 10 dakikalık daha sık canlı dersler yapılmalıdır. Her 10 dakikadan sonra sistem diğer üç öğrencinin dersine otomatik olarak bağlanmalı. Bir nevi randevu sistemi gibi çalışmalı(Ö18).* Uzaktan da olsa senkron ve

pedagojik destekli derslerin belli planlar dahilinde işlenmesi öğretmenlerin tercihini oluşturmaktadır.

3.2. Koronavirüs Sonrası Eğitim Uygulamalarının Değişim Gerekçelerine İlişkin Öğretmen Görüşleri

Koronavirüs sonrası eğitim uygulamalarının değişimine ilişkin öğretmen öngörülerinin gerekçeleri ana ve alt temalar şeklinde düzenlenerek tablo 2’de verilmiştir.

Tablo 2: Eğitim Uygulamalarının Değişim Gerekçelerine İlişkin Öğretmen Görüşleri

Ana Tema	Alt Temalar
Eğitimde kalite ve verimliliği artırmaya ilişkin gerekçeler	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Mevcut koşullarda uzaktan eğitim uygulamalarının yeterince etkili olmaması ✓ 21. yüzyıl becerilerinin dünyada yaygınlık kazanması ✓ Öğrencilerin eğlendikleri bir ortamda daha etkili bir öğrenme gerçekleştirebiliyor olması
Eğitimde Teknolojik olanaklardan yararlanma gerekçeler	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Yeniliklerin önce denenmesi sonra üzerine bir şeyler katılarak daha üst seviyeye çıkarılması ✓ Uzaktan eğitimde öğrencilerin daha özgür olması ✓ Devlete maliyetinin daha düşük olması
Beklenmedik olağan dışı durumlara hazırlıklı olma gerekçeleri	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Küresel kaos ve belirsizliğin hakim olması ✓ Beklenmedik olağan dışı durumlara hazırlıklı olma ihtiyacının olması ✓ Okul koşullarının ve sınıf mevcutlarının bu ve benzeri süreçlere uygun olmaması ✓ Uzaktan eğitim sitelerinin beklenmedik durumlarda ihtiyacı karşılama yeterliğine sahip olmaması

Tablo 2 incelendiğinde Koronavirüs sonrası eğitim uygulamalarının değişebileceğine ilişkin gerekçeleri öğretmenler, Değişim ve gelişimin çok hızlı olması, beklenmedik alışılmışın dışında durumların ortaya çıkma sıklığının artması, pedagojik destekli yüz yüz eğitimin insan yetiştirme vazgeçilmezi olduğunun anlaşılması, uzaktan eğitim için mevcut alt yapı ve sistem sağlayıcıların yeterli olmayışı olarak belirtmişlerdir.

“Şu anda uygulanan canlı dersler sadece anlatma amacıyla yapıldığı için çok fazla bir anlamı yok. Yüklenen ders videolarından farkı olması gerekir. Amaç dersten çok psikolojik terapi özelliği taşıyor. Psikolojik terapiler Eğitim uzmanları ile tv vb kanallardan yapılmalıdır.(Ö9)” Söylemiyle öğretmen mevcut uzaktan eğitim uygulamalarının eğitimin kazanımlarını gerçekleştirme amacından çok moral amaçlı olduğunu belirtmiştir. “Canlı derslerin ilk günlerinde birçok öğretmen ben yapamam dedi. Ama iş başa düşünce herkes öğrendi ve kendi yöntemlerini ortaya çıkararak süreci geliştirdi. İnsanlar çocuklarının eğitimi için her şeyi yapmaya hazır olduğu düşünüyorum.(Ö15)” Bu öğretmenimize göre kendilerine uygun eğitim verildiğinde ve yeterli olanaklar sunulduğunda öğretmenlerde uzaktan eğitimi verimli olarak yürütebilirler. “Zamandan tasarruf sağlıyoruz. Evden çıkmamız, hazırlanmamız, okula gelmemiz ve dönmemiz ortalama bir saati bazen daha fazla vaktimizi alıyor. Bu vaktimizi evde çalışarak geçirebiliyoruz. online eğitimlerde daha informal bir yapı olduğu için öğrenciler görüşlerini daha rahat ifade edebiliyor bu anlamda öğrenciler daha özgürler diyebilirim. Bunun yanında devlet açısından da online eğitim yüz yüz eğitime göre daha az maliyetli olduğu için(Ö7).” Öğretmenimiz, uzaktan eğitimin hem öğretmen hem de öğrenciler için zaman ve maliyet açısından daha uygun olduğu ve Devlete maliyetinin de daha düşük olduğu görüşündedir.

“Teknoloji kullanımının artması, 21. Yüzyıl becerilerinin artırılmasına yönelik çalışmalar, bilgi kaynağının kütüphanelerden çıkıp internete girmesi(Ö17). ve “Televizyondan aksiyonu, komedisi bol programlar izlemeye alışmış çocuklar için bu yolla ders işlenmesi çocuklar açısından sıkıcı olacaktır. Uzun süre ekrana bakmak çocuklarda dikkat dağınıklığı, dalgınlık gibi problemlere neden olma olasılığı yüksek. Öğretmenin jest ve mimiklerini öğrencilere göre ayarlaması, dersin akışını yerine göre hızlandırıp yavaşlatması karşıdan bilgi alamadığı için mümkün olmayacaktır. Uzaktan eğitim ile ilgili alt yapı eksiklikleri, öğrenci imkânlarının kısıtlılığı da önemli bir

problemdir(Ö7). Öğretmenlerimiz değişimin çok önemli olan gerekçelerini ve uzaktan eğitimin öğrenciler açısından sakıncalı yönlerini dikkate vermektedirler.

“Öğrencilerin teknolojiye özellikle de mobil cihazlara düşkünlüğünü eğitim açısından bir fırsata çevirebilir. Öğrenciler eğlendikleri bir ortamda daha etkili bir öğrenme gerçekleştirebilir. Yükseköğretim açısından ise Bologna sürecinde öğrencilerin istediği fakülteden istediği seçmeli dersi alabilmesi söz konusudur fakat bu durum yüz yüze eğitim ortamında farklı nedenler ötürü zor bir hal alabilmektedir(Ö12). ve “Salgının ve izlerinin ancak bir buçuk iki yılda silinebileceği görüşü hakim. Böyle bir atmosferde yüz yüze eğitim süreci ateşe körüklemek gibi bir durum. Gerekli önlemler alınsa dahi (maske, eldiven, hijyen kuralları vb.) sosyal mesafeyi sağlayabileceğimiz eğitim kurumlarına sahip değiliz maalesef. Hem sınıflarımız, hem okullarımız hem de sınıf mevcudlarımız bu konuda çok elverişli değil. O yüzden uzaktan eğitim sitemlerinin geliştirileceğine ve sürecin yoğunlukla buradan ilerleyeceğine inanıyorum(Ö13). Bu koşullarda uzaktan eğitimin kaçınılmaz olduğunu savunan öğretmenler gerekçe olarak sosyal mesafeyi koruyacak fiziki mekânlarımızın olmamasını göstermemektedirler. “Teknolojiyi bir bağımlılık olmaktan çıkarıp bizlere sunduğu verimden yararlanmak durumundayız. Bir diğer ifadeyle teknolojiyle entegre bir şekilde yaşamak durumundayız. Aksi halde 21. yüzyıl becerilerine sahip bir dünya vatandaşı yetiştirmemiz neredeyse imkansız olur. Bilgiye ulaşmak eski çağlarda savaşlara neden olmuştur. Artık bir komutla bir bilgiye yönelik birden fazla kaynağa ulaşabiliyoruz. Bilgiyi edinmek için neden sınıflara bağlı kalalım(Ö10).

3.3. Koronavirüs Sonrası Eğitim Uygulamalarına Yönelik Alınması Gereken Tedbirlere İlişkin Öğretmen Görüşleri

Koronavirüs sonrası eğitim uygulamalarına yönelik alınması gereken tedbirlere ilişkin öğretmen görüşleri ana ve alt temalar şeklinde düzenlenerek tablo 3’de verilmiştir.

Tablo 3: Alınması Gerek Tedbirlere İlişkin Öğretmen Görüşleri

Ana Tema	Alt Temalar
Teknolojik tedbirler	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Etkili ve işlevsel bir uzaktan eğitim uygulaması olmalıdır. ✓ Öğretmenlerin uzaktan eğitime ilişkin bilgi ve becerileri geliştirilmelidir. ✓ Teknolojik alt yapı ve destek hizmetleri güçlendirilmelidir. ✓ Öğretmen ve öğrenciler güvenli internet kullanımı konusunda bilinçlendirilmelidir. ✓ İnternet ve diğer teknolojik olanaklar herkes için ulaşılabilir olmalıdır.
Pedagojik Tedbirler	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Öğretmen ve öğrencinin canlı iletişim kurabileceği programlar hazırlanmalıdır. ✓ Yüz yüze eğitimlerde sınıflar ve öğrencilerin bulunacağı diğer ortamlar sosyal mesafe kuralına uygun düzenlenmelidir. ✓ Senkron derslerde öğretmen öğrencinin dikkatini çekip onu motive edebilmelidir. ✓ Dersler en fazla üçer kişilik 10 dakikalık daha sık canlı dersler yapılmalıdır.
Konu Alanı Tedbirler	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Kazanımların gerçekleşme düzeyini ölçen yeni değerlendirme yaklaşımlarının belirlenmesi gerekir. ✓ Ders içerikleri özelliğine göre dijital platforma uygun olacak şekilde hazırlanması gerekir. ✓ Derslerin özelliğine göre yüz yüze veya uzaktan eğitim seçilmelidir.

Koronavirüs sonrası eğitim uygulamalarının daha kaliteli ve verim olarak gerçekleşmesi için öğretmenler, teknolojik, pedagojik ve konu alanına ilişkin tedbirlerin alınmasını önermektedirler. Özellikle teknolojik alt yapının güçlendirilmesi, internetin güvenli hale getirilmesi ve herkes için erişilebilir olması, konuyu özelliğine göre uygulama yöntemlerin seçilmesi, pedagojik destekli yüz yüze eğitimin ihmal edilmemesi gerekirse senkron derslere yansıtılması en çok dikkat çeken tedbir alanları olmuştur.

“Öğretmenlerin uzaktan eğitim kabiliyetlerinin geliştirilip işlevselliğinin artırılması, Uzaktan eğitimi cazibeli yapacak ödül sistemleri geliştirilmesi Mevcut değerlendirme ölçeklerinden farklı bir değerlendirme ölçeği geliştirilmelidir(Ö11).” Uzaktan eğitim uygulamalarının başarısı öğretmenin verimliliğine bağlıdır. Onun için öğretmenin bu konudaki yetenekleri geliştirilmeli görüşünde olan öğretmen öğrencileri değerlendirmek içinde yeni yöntemlerin geliştirilmesinden yanadır. “Okulların, daha sistemli, planlı, programlı canlı ders yapmaları gerekir. Program olmadan verim

düşmekte konular arasında bağlantılar kurulamamakta, canlı ders programının önceden hazır olması şarttır. Öğretmenlerin bu konuda eğitim almaları bu konuda farklı örnek ve gelişmeleri takip etmeler gerekir. Kişisel hakların korunmasına yönelik tedbirler alınmalıdır(Ö12)”ve “Güvenli internet kullanımı ve teknoloji kullanımı konularında bilinçlendirme çalışmaları yapılmalıdır. Kurallar oluşturulmalı ve yaptırımları olmalıdır. Kişisel verilerin gizliliği hususu anlatılmalı, gerekli tedbirler alınmalıdır(Ö19).” Sistemli, planlı ve programlı derslerin önemine dikkat çeken öğretmenler konulararası bağlantıların kurulması ve internet güvenliğinin sağlanmasını da önemsemektedirler.

“Online eğitimlerin devam etmesi noktasında ders içeriklerinin sınavların dijital platforma uygun olacak şekilde hazırlanması gerekir. Bunun yanında tüm öğrencilerin online eğitimlerden faydalanabilecekleri araç-gereçlere ve teknik altyapıya sahip olduğundan emin olunması gerekir(Ö20).” ve “Hangi kademedede olursa olsun uzaktan eğitim uygulamaları çok iyi planlanmalı ve özellikle de içerik çok iyi seçilmelidir. Uzaktan eğitimin etkili olabilmesi için bir diğer önemli belki de en hayati unsur teknik donanımların ve alt yapının uygunluğudur. Bu nedenle özellikle ilköğretim ve ortaöğretim kademesinde öğrencilere FATİH projesindekine benzer nitelikte sadece EBA entegre kapalı devre bir sisteme sahip mobil cihazlar verilebilir ve bu cihazların internet gereksinimleri GSM operatörleri aracılığıyla karşılanabilir(Ö8).” Uzaktan eğitimde planlama ve altyapıya dikkat çeken öğretmenler FATİH projesinin ve EBA’nın önemli avantaj olduğunu belirtmektedir. “Büyük işler için küçük adımlar gerekir düşüncesini savunuyorum. Yerel bir şekilde başlamamız gerekir. Her şehrin ve her insanın ihtiyaçları farklıdır. Kültürler, düşünceler her zaman farklıdır. Bu nedenle her şehirde milli eğitim müdürlükleri, üniversiteler ve yerel yönetimlerin işbirliğini daha da artırmasından yanayım(Ö2).” Verimli eğitsel uygulamalar için yetkili kurumların işbirliğinin önemli olduğunu belirten öğretmenimiz bu işbirliğin yaygınlaştırılmasından yana görüşe sahiptir.

4. SONUÇ VE TARTIŞMA

Çinin wuhan kendinde ortaya çıkıp, kısa sürede tüm dünyaya yayılan Koronavirüs insan hayatının her alanını etkilediği gibi eğitim uygulamalarında da önemli ve radikal değişikliklere yol açmıştır. Koronavirüs sürecinde geçici olsa da alışık olduğumuz yüz yüze eğitimden yeterince deneyimli olmadığımız sanal/online eğitime geçiş beraberinde birçok sorunu da getirmiştir. Ancak çok daha önemlisi Koronavirüs sonrası eğitim uygulamalarının nasıl olacağı sorusudur. Koronavirüs sonrası eğitim uygulamalarının nasıl olacağına ilişkin öngörü, alternatif, gerekçe ve tedbirlerin neler olması gerektiğine ilişkin öğretmen görüşleri bu araştırmanın amacını oluşturmaktadır. Bu bağlamda öğretmen görüşleri araştırma amaçlarına uygun olarak; öngörüler ve alternatif uygulamalar, değişim gerekçeleri ve alınması gereken tedbirler olmak üzere üç grupta toplanmıştır.

Araştırmanın ilk amacı bağlamında Koronavirüs sonrası eğitim uygulamalarına ilişkin öğretmen görüşleri; değişime olan inançları, öngörüler ve alternatif önerileri olmak üzere üç grupta toplanmıştır. Öğretmenler koronavirüs süreci ile başlayan değişim sürecinin Koronavirüs sonrasında da devam edeceği ve kalıcı olacağı görüşündedirler. Öğretmenlere göre insan hayatının birçok alanında olduğu gibi eğitim alanında da değişim kaçınılmazdır. Eğitim uygulamalarındaki değişimin ağırlıklı olarak uzaktan eğitim yönünde olacağını düşünen öğretmenler yüz yüze eğitime geri dönülse bile yine sosyal mesafe kurallarına uygun bir değişimin olacağını belirtmektedirler. Koronavirüs sonrası eğitimdeki değişimlerin nasıl olacağına ilişkin öğretmen öngörüler; Senkron ve asenkron dersler, interaktif sınıflar, mobil uygulamalar, sanal sınıflar vb. gibi yeni uygulamalar yönünde olsa da yüz yüze eğitiminde bu sisteme uyarlanması gerektiğinden yana olmuştur. Öğretmenler öğretim teknolojilerinin olanaklarından ve uzaktan eğitim imkanlarından aktif olarak yararlanılmasının yanısıra yüz yüze eğitimin olumlu yönlerinin sisteme entegre edilen yeni eğitsel uygulamaların oluşturulması gerektiğini savunmaktadırlar. Onlar değişimin amaçlı, sistemli ve koşullara uygun işlevsel olmasını önermektedirler. Öncelikle derslerin özellikleri; kuramsal, uygulamalı, deneysel olmanın yanısıra beceri kazandırmaya yönelik olan derslere göre de uygun eğitsel uygulamaların geliştirilmesinin önemini vurgulayan öğretmenler pedagojik ve teknolojik

destekli konu alanı uygulamalarının verimli olacağı görüşündedirler. Öğretmenler koronavirüs sonrası eğitim uygulamalarında iki önemli alternatifi önermektedirler. Bunlardan ilki pedagojik özellik taşıyan, öğretim teknolojileri destekli eşzamanlı/senkron olarak gerçekleşen uzaktan eğitim uygulamalarıdır. Diğeri ise öğretim teknolojileri destekli, sosyal mesafe kurallarına uygun olarak hazırlanmış fiziki ortamlarda gerçekleşen yüz yüze eğitimidir. Öğretmenlerin sunduğu bu iki alternatif uygulamada öğretmenlik mesleğinin özünü içinde barındıran, öğretmeni, öğrenciyi ve davranış formlarını önceleyen, pedagoji ve teknoloji entegrasyonunu destekleyen işlevsel uygulanabilir yöntemlerdir. Ayrıca öğretmenler; Zoom, Googleclassroom gibi sanal sınıflar, Web 2.0 ve üst versiyonları eğitim uygulamaları, Teknolojik destekli yüz yüze eğitim modelleri, Çevrimiçi/online senkron ve asenkron uygulamalar ve Sosyal mesafe kurallarına göre hazırlanmış sınıf ortamlarında yüz yüze eğitim modelleri ve benzer uygulamaların geliştirilmesi ve işlevsel hale getirilmesi görüşündedirler. Konu ile ilgili yapılan çalışmaların sonuçlarına baktığımızda *Bayham& Fenichel* çalışmalarında, okulların kapatılmasının meydana getirdiği değişime ilişkin politikacılar ve diğer kesimlerin farklı görüşleri olmasının yanısıra, enfeksiyonu önlemek için okulların kapatılmasının eğitim uygulamaları açısından önemli belirsizlikler de ortaya çıkmıştır (Bayham & Fenichel, 2020) sonucuna ulaşmışlardır. Nabie Nubari Francisa, Scott Pegg ise çalışmalarında, 27 Mart 2020'den itibaren okullarda beslenme ve yemekhanelerde çocuklar arasında gerekli olan sosyal mesafe korunacak şekilde ortamlar düzenlendi. Bu sosyal mesafeli uygulama dersliklere ve diğer eğitim alanlarına yaygınlaştırıldı. Olanakların kısıtlı olmasına rağmen okul paydaşları eğitimin bu şekilde devam etmesinde görüş birliğine vardılar (Francisa, Pegg. 2020) sonucuna ulaşmışlardır. COVID-19'u kontrol altına almak için okulların kapatılması çok geniş karantina önlemleri paketinin bir parçası olarak düşünüldü. Ancak alınan bu önlemler beraberinde yeni değişimler getirdi (Viner, at. al, 2020).

Araştırmanın ikinci ve üçüncü amacı doğrultusunda öğretmenler, eğitim uygulamalarındaki değişimin sonucu olarak önerdikleri alternatif uygulamaların gerekçesini ve alınması gereken tedbirler konusundaki görüşlerini analiz ettiğimiz karşımıza şu sonuçlar çıkmaktadır. Beklenmedik olağandışı durumların ortaya çıkması karşısında hazırlıklı olmak, farklı durumlara ilişkin yeni yaşam biçimlerine ve davranış formlarına uyum sağlamak ve böyle olağandışı durumlarda eğitimde aksamalara yol açmamak, eğitimde kalite ve verimliliği korumak olarak gösterilmektedir. İnsanın özelde dünyaya genelde ise kainata hakim olma ve kainat sırlarını çözme çabası, üzerinde yaşadığımız gezegende ciddi tahribatlara neden olmaktadır. Yaratıcının doğaya koyduğu kanunlar gereği doğanın kendini koruma çabasına ilişkin tepkisi ve tahribatın ortaya çıkardığı olumsuz sonuçlar insanların karşısına beklenmedik olaylar olarak çıkmaktadır. Bu olaylar karşısında çoğunlukla insanoğlu ya çaresiz kalmakta yada yaşam ve davranış biçimlerini değiştirmek zorunda kalmaktadır. Teknolojinin sadece teknolojik olarak gelişmesi değil, Aynı zamanda beklenmedik olağanüstü durumlarda insanlığa nasıl faydalı olacağını bilmek ve ona göre teknolojik donanıma şekil vermek gerekir. Bu bağlamda insanlığın olası farklı yaşam koşullarında uygulanabilecek farklı planların olması gerekir. Özellikle insan neslinin ve medeniyetlerinin devamının sağlanması için eğitim sürecinin her koşulda işleme öngörülmektedir.

Öğretmenler, içinde yaşadığımız koronavirüs süreci ve sonrasında pedagojik destekli yüzyüze eğitimden vazgeçemedikleri gibi teknoloji destekli uzaktan eğitimin de kaçınılmaz olduğu görüşündedirler. Öğretmenlere göre uzaktan eğitim bütün olanakları ve teknolojik desteğiyle öğretmen merkezli olarak işlemektedir. Öğretmenin sunumları, sisteme yüklediği dokümanları, argümanları kısaca öğretmenin kalite ve verimliliği eğitimin tüm paydaşları tarafından izlenmekte ve değerlendirilmektedir. Ancak madalyonun diğer yüzündeki öğrencileri pek kimse görmüyor, izlemiyor ve onu merkeze alıp değerlendirmiyor. Oysa asıl olan öğrencidir. Öğrenecek olan, eğitimin hedeflerini gerçekleştirecek olan öğrencidir. Öğretmenin kalitesi tabii ki önemlidir ama öğrenci de boşverilen şey değildir. Öğrenci merkezli uzaktan eğitim uygulamalarının aktif hale getirilmesi gerekir. Bu bağlamda öğrenciyi merkeze alan yüzyüze eğitimin olumlu yönlerinin teknolojik destekli uzaktan eğitim uygulamalarına kazandırılması ciddi bir gereksinim haline gelmiştir. Teknoloji eğitim uygulamaları açısından daha zengin alternatifler sunma potansiyeline

sahip olduğu muhakkaktır. Bu potansiyelin pedagojik destekle güçlendirilmesi durumunda eğitimdeki kalite ve verimliliğin artacağı kesindir. Benzer araştırma sonuçlarına baktığımızda eğitimde yeni uygulamalara olan ihtiyaç sıklıkla vurgulanmaktadır. Türkiye’de okulların kapanması kararı ile MEB etkin bir uzaktan eğitim sistemi kurmak için dijital eğitim platformu olarak hizmet veren Eğitim Bilişim Ağı’nın (EBA) altyapısını güçlendirmiş ve Türkiye Radyo Televizyon Kurumu (TRT) ile işbirliği yapmıştır. Mesleki ve teknik eğitim (MTEK) kurumları üretim ve uyum potansiyellerinden yararlanarak toplumun salgın günlerindeki taleplerini karşılamada çok büyük bir katkı sağlamıştır (Özer, 2020). Sosyal izolasyon ihtiyacı yeni eğitim uygulamaları ihtiyacını ortaya koymuştur (Viner, at. al.2020). Okulların kapatılmasıyla vaka sayılarında azalma meydana gelmesiyle birlikte çocuklar normal eğitim süreçlerinde mahrum bırakılmıştır (Bayham & Fenichel, 2020). COVID-19 salgını gibi durumlarda, çocukların psikolojik sağlığını koruma çabaları ebeveynleri ile başlamalıdır. Bir salgının stresiyle baş edebilmeleri ve böylece çocuklarını psikolojik sıkıntılardan koruyabilmeleri için ebeveynler için uygun sağlık eğitimine ihtiyaç vardır. Üniversite öğrencilerine benzer bir eğitim seviyesine sahip ebeveynler, ikinci gruba yönelik müdahalelerden yararlanabilir (Liua, Liub &, Liuc, 2020).

Henüz çok yeni olan ve halen devam eden koronavirüs sürecinin eğitim ve sosyal boyutuna ilişkin çok az araştırma yapılmış olmasına rağmen, hemen hemen yapılan tüm araştırmaların ortak sonucu değişimin kaçınılmaz olduğu gerçeğidir. Çalışmamızın ortaya koyduğu sonuç mevcut çalışma sonuçlarını destekler niteliktedir. Bu bağlamda öngörülen değişim teknolojik destekli uzaktan eğitim yönünde olmasına rağmen öğretmenlerin sosyal mesafeli pedagojik destekli yüz yüze eğitimden vazgeçmedikleri de varılan önemli sonuçlar olmuştur.

KAYNAKÇA

- Arkan, A. (2020). Koronavirüs Sonrası Eğitim. <https://www.setav.org/koronavirus-sonrasi-egitim/>. Erişim tarihi 16.05.2020.
- Bayham, J. P & Fenichel, E. P. (2020). Impact of school closures for COVID-19 on the US health-care workforce and net mortality: a modelling study. Published by Elsevier Ltd. This is an Open Access article under the CC BY-NC-ND 4.0 license.
- CDC, 2019. Helping children cope with emergencies. <https://www.cdc.gov/childrenindisasters/helping-children-cope.html>. Erişim tarihi 16.05.2020.
- Cohen, L., & Manion, L. (1997). *Research methods in education*. London: Routledge.
- Cohen, L., Manion, L., & Morrison, K. (2007). *Research methods in education* (6th Ed.). New York, NY: Routledge.
- Corbin, J., & Straus, A. (2008). *Basics of qualitative research: Technique and procedure for developing grounded theory*. USA: Sage Publication.
- Finch, H., & Lewis, J. (2003). *Focus group*. (In *Qualitative Research Practice: A Guide For Social Science Students and Researchers*, Ed. Jane Ritchie & Jane Lewis), 170-198. London: Sage
- Francisa, N. N. & Pegg, S. (2020). Socially distanced school-based nutrition program under COVID 19 in the rural Niger Delta. *The Extractive Industries and Society*. Article in press.
- Karen Joy B. Talidong & Cathy Mae D. Toquero (2020): Philippine Teachers’ Practices to Deal with Anxiety amid COVID-19, *Journal of Loss and Trauma*, DOI: 10.1080/15325024.2020.1759225.

Liua,S., Liub,Y. & Liuc, Y. (2020). Somatic symptoms and concern regarding COVID-19 among Chinese college and primary school students: A cross-sectional survey. *Psychiatry Research journal* homepage: www.elsevier.com/locate/psychres. <https://doi.org/10.1016/j.psychres.2020.113070>. Erişim tarihi 16.05.2020.

MEB. (2020) Milli Eğitim Bakanlığı Uzaktan Eğitim Uygulama kararı. <http://www.meb.gov.tr/uzaktan-egitim>. EriřimTarihi. 16.05.2020.

Miles, M. B. & Huberman, A. M. (1994). *Qualitative data analysis: An expanded sourcebook*. (2nd ed.). Thousand Oaks, California: Sage Publications.

National Health Commission of the People's Republic of China- NHCPR. (2020). Handbook of prevention and treatment of the pneumonia caused by the novel coronavirus (2019- nCoV). <http://www.nhc.gov.cn/yzygj/s7653p/202003/46c9294a7dfe4cef80dc7f5912eb1989.shtml>. NHCPR. Erişim tarihi 16.05.2020.

Özer, M. (2020). Educational policy actions by the ministry of national education in the times of COVID-19. *Kastamonu Education Journal*, doi: 10.24106/kefdergi.722280.

Viner,R.M., Russell, S.J., Croker,H., Packer, J., Ward, J., Stansfield,C., Mytton,O., Bonell, C. & Booy, R. (2020). School closure and management practices during coronavirus outbreaks including COVID-19: a rapid systematic review. www.thelancet.com/child-adolescent Vol 4 May 2020.

YÖK. (2020). Cavid-19 Bilgilendirme. <https://covid19.yok.gov.tr/AnaSayfa>. Erişim tarihi 16.05.2020.

YÖK. 2020. YÖK, Üniversitelerde Dijital Ortamda Gerçekleřtirilebilecek Sınavların Temel İlkelerini Açıkladı. <https://www.yok.gov.tr/Sayfalar/Haberler/2020/universitelerde-dijital-sinavlarin-temel-ilkeleri.aspx/> Ankara, Erişim tarihi: 27 Mayıs 2020.